

чрезъ самообразование се издигналъ доста високо. Запазени сж нѣкои негови книги отъ 1869 г. — единъ турско-френски речникъ и една логика на френски езикъ.

Свърталище на будната просвѣтна и революционна българска младежъ тогава въ Русе било българското читалище „Зора“, основано въ 1867 г. и управлявано отъ Никола Обретеновъ. Захарий Стояновъ много живо описва, какъ посетилъ читалището, въ което той, котленски овчаръ и абаджийски чиракъ се изтъркалъ и издигналъ като революционеръ и като писателъ*).

Отъ самото си встъпване въ Русе, Иларионъ станалъ членъ и редовенъ посетителъ на читалището. „Когато се върнахъ въ Русе, Иларионъ бѣше членъ на читалището, гдето се запознахме и сбlijихме“, казва Н. Обретеновъ. „Често го виждаме, казва Ф. Симидовъ, да посещава тогавашното българско читалище, което служеше като центъръ на тогавашния Русенски бунтовнически комитетъ и да заседава съ другитѣ членове въ събранията му“**).

Тукъ, около читалището, въ общение съ учителството и при близко приятелство и съжителство съ Драганъ Цанковъ, *Иларионъ се издигналъ високо като интелектуална и нравствено силна личностъ*. Всички, които го опознали тогава, твърдятъ единодушно това. Н. Обретеновъ въ разговори и до сега говори за него съ възхищение, като за човѣкъ „много интелигентенъ“, голѣмъ патриотъ, милъ човѣкъ, съ добро сърдце, който се отличавалъ съ своята култура и добри маниери***). „Отъ Драганъ Цанковъ Иларионъ вземаше частни уроци по френски езикъ и бѣха много близки съ него“, казва Н. Обретеновъ.“

*) Гл. З. Стояновъ „Записки по българскитѣ възстания“, Томъ първи 103 стр.

**) Сп. Поборникъ — Опълченецъ, ч. първа кн. 7—9.

***) Писмо отъ Н. Просоеничковъ, зетъ на Н. Обретеновъ.